DE
EPIGRAMMATIS QVIBVSDAM GRAECIS

DISSERTATIO

SCRIPTA CREATIONI

XXV. PHILOS. DOCTORVM ET AA. LL. MAG.

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICO

GVILIELMO ANDREA HAASIO

PHILOS. MED. ET CHIR. DOCTORE. THERAPIAE ET MATER. MED. PROF. P. O. FACVLT. MED. ASSESSORE. COLLEGII MAIOR. PRINC. COLLEGA. SOCIETT. MEDIC. LIPS. NATVR. SCRVT. MOSCOV. ET INFRARHEN. BONNENS. SODALI

PROCANCELLARIO DECANOQVE

GODOFREDO HERMANNO

THEOL. ET PHILOS. DOCT. ELOQ. ET POESEOS PROF. P. O. PRAEFECTO ORD. SAXON. VIRT. CIV. VNIVERS. ET ORD. PHILOS. SENIORE. SOCIETT. ARCHAEOL. ROMANAE. REGG. BAVAR. MONAC. BEROLIN. NANTIENSIS. LAT. IENENS. HIST. THEOL. ET OECON. LIPS. SODALI. INSTITVT. REG. BELGICI SOCIO EXTRANEO INSTIT. FRANCOG. ACAD. REG. INSCRIPTT. ET BON. LITT. SOCIO EPIST. ACAD. IMPER. PETROPOL. SOC. HONOR.

D. XXI. FEBR. A. MDCCCXXXIII. 1833

LIPSIAE

LITERIS STARITZII, TYPOGR. ACAD.

In Corpore Inscriptionum Graecarum, quod Berolini Academiae litterarum Regiae impensis editur, epigrammata inveniuntur non pauca, quae quamvis mutila fere et corrupta sint, tamen haud contemnenda antiquae poesis monumenta esse videantur. Eorum quibusdam quum ego novam adhibendam esse curam existimem, data scribendi opportunitate meas de iis coniecturas volo cum hominibus doctis communicare. Quamquam enim scio multa in hoc genere valde dubia esse atque incerta, in nonnullis autem, nisi quod a divinatione petatur, nihil esse auxilii relictum: tamen, si quis non temere nec sine consilio procedat, saepe vel vera vel proxima veris, aut saltem probabilia erui posse quum per se intelligitur, tum exemplis luculentissimis et alii docuerunt non pauci homines litterati, et ego ipse in iis videor ostendisse, quae de inscriptionibus quibusdam a Fr. Th. Welckero explicatis disserui. Video quidem hanc facultatem a me abiudicatam esse his verbis in Corporis Inscriptionum volumine secundo p. 63. b. *Haec scilicet credulis scribo, non viris eo ingenio praeditis, quod in Lipsiensi critico inesse videmus, qui quidquid ipsi displicet, quidquid nondum vidit, coniecturis expellit, licet in lapide sit certissime.* Etenim vir eruditissimus, qui statim in inscriptione Crissaea, quae prima in opere illo est, ipse se praedicavit de septem elementis quinque mutasse, sic existimare videtur:

duo quum idem faciunt,
hoc licet impune facere huic, illi non licet,
non quo dissimilis res sit, sed quo is qui facit.

Sim ergo, nec me esse nolo, dissimilis. Nimirum is quidem plane stolidus esset, qui quidquid sibi in mentem veniret, scriptum esse in antiquis monumentis aut debuisse scribi contenderet: sed non minus ineptus esset is, qui tantam putaret fidem habendam esse lapidibus,

ut, quidquid ex iis profertur, recte scriptum esse censeret. Quis enim, si multae inscriptiones nec verba usitata aut iuste formata, nec sententiam ullam praebent, probare falsa atque insana, quam peccatum credere ab lapidariis vel iis, qui descripserunt carmina illa et titulos, malet? Ac tria potissimum in inscriptionibus reperiuntur genera vitiorum. Primum in ipsis est etiam optime conservatis lapidibus, quum quid lapidarii vel errore vel inscitia vel negligentia commiserunt: secundum genus ex mala conditione lapidis repetendum est, quum plurimae tabulae vel fractae sint, ut divinare quid perierit oporteat, vel detritae, ut litterarum modo nulla, modo tenuia, modo ambigua supersint vestigia: tertium genus illorum continetur erroribus peccatisque, a quibus descriptae ex monumentis sunt inscriptiones. Et hoc quidem genus patet latissime. Namque illis modo ad singula accurate examinanda ac depingenda vel opportunitas vel otium vel diligentia defuit; modo, id quod factum est saepissime, ambiguitate vel similitudine litterarum decepti, quas cernere sibi videbantur litteras, ut certas et non dubias exhibuerunt, quas si attentius contemplati essent, alias esse deprehendissent: praeterea autem haud raro quae vacua inter litteras spatia, versuumque qui fines quaeve initia essent adnotare neglexerunt: ut, si duo vel tres eamdem inscriptionem de lapide descripserunt, quae certissima esse crederentur, si ab uno descriptam haberemus, incertissima fiant per dissensionem plurium. Quocirca quum in plerisque inscriptionibus, quoniam ipsos lapides adspicere non licet, ex fide testium iudicandum sit, quis emendandi veniam, sine qua explicatio saepe nulla inveniri potest, non concedat interpreti, modo ille ne temere, ne inconsiderate, ne stulte coniectet. Et ab errore quidem in coniectando nemo se plane immunem praestare potest: verum errare non turpe est, sed turpiter errare. Est id autem errare aut ignorantia earum rerum, quas omnibus notas esse decet; aut levitate ea, quae facile potest animi attentione vitari; aut incogitantia, quae omnino abesse a studiis litterarum debet; aut perversitate iudicii, quam rationis usu arcere didicit mens non ignava; aut denique obstinatione opinionis, qua constrictum teneri vel ineptae vanitatis vel animi est perquam pusilli.

Initium faciam tentanda ipsa illa, cuius mentionem feci, inscriptione Crissaea, quam Rosius negavit explicabilem esse: sic autem eam

scribi non posse, ut Corporis Inscriptionum editori placuit, licet ille iterum iterumque et ipse et per alios suam tueri sententiam studuerit, neque opus est demonstrari, et demonstratum est ab aliis, novissimeque in Völckeri Postumis fasc. I. p. 160. sqq. Ea est enim veri natura, ut exstirpari nequeat, et veluti caesae arboris radix, quae evelli non potuit, semper reviviscat novaque protrudat germina: nec quod non est verum, etiam si vel vicatim dispositi praecones verum esse ad ravim clamitent, umquam ut sit verum efficietur. Vt, si dignum est infelix illud *καί τε Βοία* de quo aliquid dicatur, quod I. A. Hartungum in Doctrina particularum Graecarum vol. I. p. 76. non sane exemplis et usu adductum probasse video, miror, quod qui id tanto studio tuendum existimarunt, non inde exempla congesserunt, ubi affatim invenire potuerant, ex recentioribus epicis, ut ex Manethone I. 332. II. 295. 344. 381. 502. III. 42. VI. 365. repositum a nuperis editoribus etiam II. 299. atque etiam non initio sententiae, ut II. 485. III. 334.

μείζονα καί τ' ἀρίδηλ' ἀγάθ' ἀνθρώποις ἀνέφηνεν·
εἴκελα καί τ' ἄλλαις ἐπιμαρτυρίαις τελέουσιν.

In quibusdam illorum exemplorum dubitari potest, *καί τε* an *καὶ δέ*, quae particulae vix usquam tam saepe quam in illis libris consociatae inveniuntur, verior scriptura sit: fluctuatur III. 82. 93. 314. sicuti II. 472. rectius videntur nuperi editores pro *καὶ δέσιν* scripsisse *καὶ δὲ δέσιν* quam Dorvillius *καί τε δέσιν*. Suspectum est illud II. 381.

ἄλλα τ' ἐπ' ἀλλήλοις καί τ' αἴσχεα πολλὰ τελοῦντας·

ubi satius erat scribi *ἐπ' ἀλλήλοισι καὶ αἴσχεα*. Disiunctae istae particulae inveniuntur IV. 268. ubi scribendum videtur:

καὶ ἐμπυρίης τε ματευτάς,

quos dicit homines sordidos, qui ex deflagratis rogis vel aedificiis si quid illaesum mansit conquirunt. Et II. 300. ubi tamen recte nuper correctum videtur:

πολλοὶ καὶ παίδων γε καθηγητῆρες ἔασιν.

Ponendus est ille versus, nisi fallor, post v. 295. Quid vero his omnibus efficitur? Nihil nisi ut *καί τε* apud epicos illos nunc *et etiam* significare appareat, nunc autem, quod negari video, dubiam faciat sententiam, ut accedere videatur ad *fortasse*, quamquam Latinum

verbum multo et gravius est et distinctius. Hanc potestatem apertissime habet Il. 295.

ὡς δὴ καί τ' ἄλλοις ὑποφήτορας ἔμμεν ἀνιῶν.

Itaque Theognidis versus 138.

καί τε δοκῶν θήσειν ἐσθλὸν ἔθηκε κακόν,

non magis erat afferendus, quam quae millena huius generis ex Homero aliisque veteribus epicis colligi possunt. Si quo exemplo uti vellent, quod speciem aliquam opinioni suae adderet, suppeditare poterat Callimachus in hymno Apollinis v. 34.

πολύχρυσος γὰρ Ἀπόλλων·
καί τε πολυκτέανος· Πυθῶνί κε τεκμήραιο.

At hic quoque significant particulae istae *et etiam*, non secus quam in illis Empedoclis v. 79. 89.

καί τε θεοὶ δολιχαίωνες τιμῇσι φέριστοι,

et v. 424.

καί τε δέκ' ἀνθρώπων καί τ' εἴκοσιν αἰώνεσσιν.

Placuitque id vehementer recentionibus epicis, qui ne ἠδέ τε quidem reiecerunt. Sed quis umquam prosae orationis scriptor sic est loquutus? opinantur autem inscriptionem illam non esse versibus scriptam. Non enim credo Theagis illud apud Stobaeum I. 69. allatum iri: καί τε νόσοι τε γίνονται τῶ σώματος: quod quis non videat illum καὶ ταὶ νόσοι τε scripsisse? Sed quid verbis opus in re, de qua Graece doctis nulla esse dubitatio potest? Revertor ad inscriptionem Crissaeam.

Illud si verum est, *ΑΠΘΙΤΟΝ*, quod in lapide scriptum est, ἄφθιτον esse, verbaque inscriptionis fuisse κλέος ἄφθιτον αἰεί, vel haec ipsa verba apertissime produnt versum heroicum; quod autem praecedit ἐγὼ σεῦ, (licebit enim, quod oculis quisque suis videt in lapide esse certissime, tenere, nec mutare in id quod non est in lapide) quum σεῦ prima sit vox versus hexametri, elegiacum fuisse carmen illud indicio est. Caetera perexiguis correctionibus indigent, ut et Graeca verba et metris convenientia appareant. Earum mutationum maxima est, quod inter *ΝΜ*, i. e. νσ, *Α* intercidisse puto, sive describentis culpa, sive quod ab lapidario haec littera adnexa erat iis inter quas media est litteris: reliquae levissimae mutationes sunt. Nam *ΜΕΘΕΚΕ*, quod σ' ἔθηκε esse visum est, nihil impedit quin με ἔθηκε esse credamus, quum *Σ* et *Μ*, cuius posterioris quidem litterae non

aliud in hoc lapide exemplum est, multis in inscriptionibus vix internosci possint: quae autem sequitur littera ab ipso videtur lapidario, ut pro *EE* esset, paullo maiore esse forma incisa. Sequitur paullo post *B*, quod non puto me audaciae notam subire, si pro *P* pictum esse dicam. Hanc litteram quae excipere visae sunt *OIΔ*, si contendam *OM*, i. e. ος esse, nemo opinor dissentiet, qui notas earum in lapide attentius intueatur, comparetque illud *M*, quod in *κλέος* est. Aperte depravatum est *ΘΝΔΙΙ* sequente alio inexplicabili signo. Id cui *θνατοῖς* esse videatur, non credat quis erroris insimulatum iri. Et tamen factum est; scilicet ut isto signo, etsi duriusculum sit in *E* mutari, tamen mutato in *E*, erueretur scriptura cuius nullum in lapide vestigium est. Postremo facile patiar reprehendi, si *Θ* pro *O* scriptum censeam. Sic habemus haec: *ἐγὼ σεῦ κλέος ἄφθιτον αἰὲ...ναστον με ἔθηκε ῥαΐτερος καί κ.... πασιθέα θνατοῖς δὲ ἐοῦσ᾽ ὀνο...* Haec igitur verba si in lapide scripta sunt, ipsa oportet considerantem, quaerentemque quam sententiam continere potuerint, eo ducant, ut partem agnoscere videatur epigrammatis, quod pater filio, a cuius virtute sibi gloriam frustra speraverat, in monumento inscripserit. Quibus verbis illud epigramma perscriptum fuerit, nemo hodie nisi inventis quae utrimque decussae sunt lapidis partibus dicat: sed, quum gloriam intelligi bellicam veri sit simillimum, indeque colligi posse videatur, adolescentem illum, priusquam armis cum hoste congrederetur, infelici casu esse peremptum, tali aliquo exemplo ostendi poterit recte procedere illa, quae in lapide scripta eruimus:

[εἰ δ᾽ ἐχθρῶν βελέεσσιν ἐνὶ προμάχοισι πεσόντος
τύμβῳ ἔδωκα νέον σῶμ᾽ ὁ γεραιὸς] ἐγώ,
σεῦ κλέος ἄφθιτον αἰὲν [εὔ]μναστόν με ἔθηκε,
ῥαΐτερος καί κ[εν ματρὶ πόθος γένετο
παιδὸς] Πασιθέᾳ, θνατοῖς δὲ ἐοῦσ᾽ ὀνο[μαστὰ
ὠλβίσθη σφετέρας εἵνεκεν εὐτεκνίας.]

At, inquit, hoc est ludere. Recte: ludere volui, non illudere.

Dicam nunc de alio valde memorabili lapide, qui trium continet carminum fragmenta praestantissima: quorum etsi partes quaedam plane interierunt, tamen pleraque ita possunt restitui, ut vix quidquam dubitationis relinquatur. Id tractatum est in primo Inscriptionum volumine p. 477. seqq. et in addendis p. 913. seqq. Qui primus edidit,

I. M. Gesnerus, quae tum temporis multorum erat Graecae linguae imperitia, ita explevit lacunas, ut meram barbariem exhibuerit. Illorum carminum primum hymnus est Aesculapii, in quo quae perperam scripsit lapidarius, emendata sunt ab editore Corporis, praeter unum vitium, in quo tollendo facile patiar me dici coniectura expellere quod in lapide sit certissime. Leguntur enim in eo hymno hi versus:

ὕπνον ἀπὸ βλεφάρων σκεδάσας εὐχῶν ἐπάκουε
σῶν Μερόπων, οἳ πολλὰ γεγηθότες ἱλάσκονται
σὸν σθένος, ἠπιόφρων Ἀσκληπιέ, πρῶτον, Ὑγείαν.

Quis, obsecro, ultima illa verba intelligat? Quae quum et Gesnerus et qui denuo accurate lapidem examinavit Voelkelius scripta viderint, non dubitandum videtur quin posuerit illa verba lapidarius. At vero scriptor hymni num scripsit quod sensu careret? Absit ut id credamus: immo vel obstinatissimus defensor lapidariorum fateatur necesse est, a poeta profectum esse Ἀσκληπιέ, δῶτορ ὑγείας.

Nihil dicam de secundo carmine, quod est Ariphronis, notum aliunde, in lapide autem verbis nonnullis mutatum et scriptum vitiose. Tanto praestantius est carmen tertium, cuius et initium periit et primi versus ita mutili sunt, ut restitui plane nequeant. Invocatur eo Telesphorus versibus elegantissimis, quorum pars recte emendari vel propterea non potuit, quod videbantur heroici esse, quo metro postremi sunt scripti. At prior pars anapaestos habet cyclios. Eos quique sequuntur hexametros, praesertim postquam Voelkelius multa quae Gesnerum latuerant in lapide indicata deprehendit, non nimis difficile est sic integrare, ut neque barbaries inferatur in carmen elegantissimum, neque inepta et absurda dicentem faciamus poetam minime stultum aut indoctum. Videntur autem tres fere versiculi, qui primi fuerunt, penitus interiisse, ut ne una quidem littera supersit. Tum, si recte de spatiis in quibus nullae iam litterae agnitae sunt iudico, octo versuum fragmenta habemus. Eos versus si quis a poesi Graeca non alienus explere voluerit, habebit ille quidem quae eum ducant vestigia quaedam, sed ea tam pauca tamque dubia, ut, etiam si mirabili quadam felicitate id ipsum, quod poeta scripserat, inveniatur, tamen esse inventum nemo sit crediturus. Sunt autem primae quae reliquae sunt litterae *ΝΕΩΘΑΛΟΣ ΑΦ ΠΕΝ*, quarum tres postremae ambiguae sunt: paullo post autem quod legitur *ΔΕΜΟΝ* videtur δαῖμον esse. Ab nono demum versu

sententiarum ratio intelligi potest: quare hinc iam quae desint coniectura invenire licet: quamquam, quae maiores lacunae sunt, quis se confidat ipsis poetae verbis explere? Illud tantum iure postulatur, ut afferantur, quae potuerit, non quae non potuerit scribere. Vncos, quibus supplementa discrevi, omisi ubi nullo modo de restitutione dubitari poterat.

. . . . . . νέῳ
θάλος . αφ . πεν . . . .
. . . Τελεσφόρε σὰς ἀρετάς
. . . .
. πάνσοφε, λυσίπονον δ' . .
. . . .
. . δαῖμον . της . .
. . . .
θανατόνδ' εἰκῇ [σπεύδοντα δρόμῳ
παῦσαι δέδοται πάγ]γλωσσα γένη
μερόπων, ἀνεγεῖραί τ' ἐκ καμάτων,
βαρυαλγέα νοῦσον ἀπωσαμένῳ.
Παιὰν δὲ γέγηθεν ἀκειρεκόμης
νέον ἔρνος ἔχων σὲ, Τελεσφόρε, τὸν
πέρι κὴρ ἔσβη,
καὶ π[αιώνει'] ἀκρόσεμνα θεοῦ
καμάτου βροτὸν ἔθ[νος ἔλυσ]ε, σύδ[ην δ',
ἔπι φάρμακ]ον αὐτὸς ἄγων μετὰ σοῦ
βαρυαλγέα ν[οῦσ]ο[ν ἀπωθεῖ·]
ἤδη χαῖρέ μοι, ὦ ἰώμενε, ὦ πολύ[υμν]ε.
παῖ[ζε, Τελ]εσφόρε, παῖζε, ἐπεὶ σύ γε γηθοσύ[νοισι]
σοῖς περὶ φαιδρὰ πρόσωπα γέλωτι λύεις ἱεροῖσιν.
ὑμνέομέν σε, μάκαρ φαεσίμβροτε, δῶτορ ἐάων.
Παιᾶνος [δ'] ἵδρυμα, Τελεσφόρε κλεινὲ, δ[ιοίκει].
καί σ' Ἐπιδαύριοι μὲν ἀλεξιμόροισιν ἀοιδαῖς
γηθόσυνοι μέλπουσιν, ἄναξ, Ἄκεσιν καλέοντες,
οὕνεκ' ἄκος θνητοῖσι φέρεις στυγερῶν ὀδυνάων.
Κεκροπίδα[ι δὲ σέβ]ουσι Τελεσφόρον, ἐξότε ν[ηλ]ῆ
νοῦσον ἀπωσάμενος πυροφ[θ]όρον εἰς τέλος αὐτοῖς
εὐτοκίην ταχέως σὺ θεουδέα, δαῖμον, ἔθηκας.

οὐ μὰν τοῦδε χάριν σε, Τελεσφόρε, ᾄδομεν οἷον,
ἀλλ' ὅτι καὶ Παιᾶνος ἀκειρεκόμου θεραπείαις
ζωοφόρον σε ἔθηκεν, ἰὼ μάκαρ, αὐτὸς ὁ Βάκχος.

Non opus videtur ut de singulis dicam. Illud apertum est, θεοῦ v. 16. non esse cum καμάτου coniungendum, sed accipiendum de Paeane. Ac fortasse lapidarii error est καμάτου, poeta autem, ut v. 11. pluralem posuerat. Lapidario etiam v. 20. ἰώμενος imputandum puto, pro quo ἰώμενε scripsi. Sic enim oportebat, confirmaturque versu 31. Alio modo peccatum v. 21. in ΠΑΙΖΤΕΕΥ, quod esse debebat παῖζε, ἐπεὶ σύ. Idque posui. Turpi autem errore v. 25. in lapide verbum est plane absurdum ἀλεξιχόροισιν. V. 29. non videtur de febri ab Atheniensibus depulsa sermo esse, quam dici oportebat πυρετηφόρον, sed de sterilitate agrorum et morbo segetis. Sic addita quam lapidarius omisit littera metrum quoque salvum est.

Obscurum esse visum est Fr. Iacobsio aliisque epigramma quod inscriptio 428. p. 456. praebet. In eo Iacobsius recte vidit ΕΞΗΣΕΝ mutandum esse in ἐξήνυσε. Nam quis idoneus testis est, recte lectas esse litteras quae sunt in lapide? et si sunt illae ipsae, quae esse traduntur, quis non culpam in lapidarium conicere, quam ἔστησεν scribendo simul et emendare errorem librarii et corrumpere versum poetae malet? Et lapidarii indiligentiam produnt etiam illa, ἀκμῆτες ῥέξειν πείρατα πάντα τέχνας, quae patet non potuisse sic a poetae manu proficisci. Neque vero aut ῥ' ἕξειν aut ῥήξειν scribi potest. Sic incidi debuit lapidi hoc epigramma:

Ἀμφίων μούσαις κιθάρης ἐξήνυσε Θήβης
τείχεα· νῦν δ' ἐπ' ἐμᾶς πατρίδος Ἰλλύριος
ἁδύλογον μοῦσαν μεθέπω· τᾷ καὶ δοκέουσιν
ἀκμῆθ' ἑστήξειν πείρατα πάντα τέχνας.

Quisquis iste Illyrius fuit, cantorem fuisse apparet, qui caementariis moenia urbis exstruentibus canebat, eoque cantu eos ad opus strenue faciendum excitabat. Ἀκμῆτ' eo scriptum est, quod fere spiritum asperum, ut hodie quoque, in pronunciando negligebant.

In secundo volumine p. 34. inscriptio 1897. hoc modo corrigenda est:

ἶσόν τοι τοκέεσσι Θράσων γέρας ὤπασε τιμᾶς
Θευγένει ἀντ' ἀγαθᾶς τοῦτο διδασκαλίας,

ἐσθλὰ δαεὶς Παίωνος ἀλεξητήρια νούσων,
οἷς πολλοὺς θανάτου ῥύσατο καὶ καμάτων.
ἀλλά τις αἰνείτω τὸν ἀεὶ χρόνον ἀνέρα τοῦτον,
ὅττι φίλου λάθαν μηδὲ θανόντος ἔτλα.

In ultimo versu Mustoxydes, qui hoc epigramma ex lamina aerea descripsit, ἔχοι dedisse dicitur; Koehlerianum apographum, quod accuratius esse, habere ἔτλα. In utroque, ut videtur, initio versus est ὅς κε. Welckerus in Sylloge epigrammatum p. 35. et primam et ultimam huius versus syllabam uncis circumdedit. Aperte vero et ὅς κε ἔχοι et ὅςκε ἔτλα soloecum, posterius etiam sententia nimis mirabile est. Neque vero cum indicativis ἔχει vel ἔτλα aut ὅςτε aut ὅς γε recte procedit: paullo tamen tolerabilius ὅςτε. Sed qui caetera tam eleganter scripsit, cur, quum in promptu esset ὅττι, male scripsisse credatur? aut cur, ubi res ipsa quid dicendum esset monstrabat, posuisse sententiam, quae nemini facile aut in mentem veniat aut apta esse videatur?

De inscriptione 1907. p. 36. quam in Sylloges Welckerianae censura tractavi, nihil dicerem, nisi εὐδαεῖ ut fictum vocabulum, πολυπλανάτας ut nec traditis litteris conveniens nec Graecum, εἶτ' ἀτρεκές propterea quod in tali epigrammate non defugiendum sit ἐπ' ἀτρεκές, reprehendi viderem. Si fictum dicendum est vocabulum, quod et legitur certissime in lapide ipsisque totidem litteris, et recte compositum, sed nondum alio in scripto inventum est, eius culpae non excusationem tantum, sed etiam defensionem exspecto ab ipsis illis, quibus dictus sum quidquid nondum viderim expellere. *Πολυπλανάτας* quam bene aut male conveniat cum litteris quae sunt in lapide *ΟΤΙΠΛΑΝΑΤΑΣ*, quivis videt: Graecum autem esse huiusmodi vocabulum nolo ego sic defendere, ut in tali inscriptione ferendum dicam, in qua profecto ferendum est etiam non Graecum vocabulum, si inauditum illud ἐπ' ἀτρεκὲς ferre placet: sed tueantur id alia nomina, quae ex verbis accusativum admittentibus sunt composita, ut πολυβοτήρ, πολυδέκτης, πολυΐστωρ, πολυπότης, πολυπράκτωρ, πολυῤῥαίστης, πολυσημάντωρ, πολυτρώκτης, πολυφήτωρ.

Mala quidem epigrammata sunt, quae scripta sunt in Secundionem p. 58. inscr. 1988. sed tamen, ut iurisconsulti quemlibet praesumi bonum dicunt, donec probetur contrarium, sic etiam criticum cavere

oportet ne iniuriam faciat innocentibus, malosque esse putet, si quid non ipsi peccarunt; neve, quum putet malos esse, non vereatur facere ut peiores fiant. Illorum epigrammatum quod primum est, sic scribendum videtur:

κύματα πορθμεύσας κεῖμαι νέκυς ἔνθα Σεκουνδίων,
γῇ πατρίδι κρυφθείς, συνομαίμοσι δάκρυ προλείψας,
τρὶς δέκατων πλήσας ἐτέων τὸ πανύστατα βαῖνον.
λύπην μή τῳ ἔδρων, καὶ πᾶσι βροτοῖσι διῆγον
δίχθα μάχης ζήσας, ἐν συμπλοίοις δὲ πρόπασιν
πολλοὺς ἐκ φιλίων ἐκτήμην ἄνδρας ἑταίρους.
οὔτε γυναῖκ' ἔλαβον, ἔζησα δ' ἐν εὐσεβίῃσιν.
οὐδάμ' ἀπῃτήθην τὸ τέλος, ὃ ἔδει ποτὲ δοῦναι.
ἀλλ' ἄρ' ἐνωρκηκὼς συνομαίμονας, οὓς προλέλοιπα,
μητέρ' ἐν εὐσεβίῃ πολλῇ διασώσαθ', ἱκνοῦμαι,
εἰδότες ἀνθρώπων γενεὴ ταχέως ὅτι λήγει,
σώματα γὰρ κατέλυσ' αἶα, ψυχὴ δὲ πρόπασιν
ἀθάνατος ὑψοῦ πωτώμενα πάντ' ἐπακούει.

Negligentissime hos versus aut incisos in lapide aut ex eo descriptos esse, cuivis inspicienti apertum est. Hinc maior concedenda emendanti libertas est. V. 5. *δίχθα* pro *δίχα* posui, quod lapidario deberi puto. Non memini quidem *δίχθα* hoc significatu legisse: sed quum omnino rarior haec forma est, tum potestatem habuisse eamdem quam altera habet videtur. V. 7. in *ΟΙΤΕΠΟΣΕΚ* latere *οὔτε γυναῖκ'*, ex tertia inscriptione cognoscitur, in qua scriptum est *μήτε γυναῖκα λαβών*. V. 8. praedicat se semper persolvisse iusto tempore magistratibus tributa, ita ut numquam exigi ab se pecunia debuerit. V. 12. quod legitur *ΚΑΤΕΛΥΣΕΔΙΚΗΨΥΔΕΠΡΟΠΑΣΑ*, pro *ψυχὴ* inverso syllabarum ordine scriptum *ΚΗΨΥ*. Sententia autem et *αἶα* postulat et *πρόπασιν*. Vltimo versu recte se habet *πωτώμενα*. Audit, inquit, immortalis anima omnia quae sursum volitant dicta superstitum.

Perelegantis epigrammatis reliquiae exstant p. 190. inscr. 2168. in quo recte quidem animadversum videtur, excidisse tertio versu nomen proprium populi alicuius, sed caetera supplementa haud facile probabit, qui Graecam poesin bene cognitam habeat. Eius epigrammatis ea quae non plane perdita sunt ego quidem tali fere modo restituenda esse coniicio.

. . . . . ο . σα . . . . βο . . .
κάτθανον ἀτρέστῳ μαρνάμ[ενοι κραδίᾳ·]
σύμμαχα δ᾽ ἡγεμόσιν θέμενοι Ῥ[οδίων ὅπλα, κόσμον]
πατρίδι τὸν κλεινᾶν ὤπασαν [ἐξ ἀρετᾶν.]
ἦ ῥ᾽ ἐτύμως τόδε σᾶμα λεόντε[σσιν πεφύλακται.]
οἳ μὲν γὰρ θηρῶν φέρτατοι, οἳ δὲ βρο[τῶν.]

Eadem pagina quod inscriptio 2169. habet epigramma, eius in primo versu dubitari vix potest quin verum viderint illi, qui in *ΣΟΙ-ΠΛΑΚΑΝΗ . . . ΑΝΗΚΕ* latere putarunt σοὶ πλάκα τήνδ᾽ ἀνέθηκε; recteque iidem etiam in altero versu *ΟΡΦΙΤΕ* mutandum censuerunt in ἄφθιτε. Sed relicta sunt in iis quae sequuntur alia, eaque satis gravia vitia; illud autem turpissimum in ultimo versu, τρισσὸν ὑπὸ λυκάβαν γραμματικὸς τελέω, quo et in grammaticam iste scilicet grammaticus peccavit, et, si fuit grammaticus, absurdissime id hoc est in epigrammate testatus. At nec fuit ille grammaticus, nec scripsit tam inepta, quam sunt illa quae ex lepide protulit is, qui descripsit epigramma valde aut negligenter aut imperite. Est enim elegantissimum, modo tollantur menda: quod profecto non est perdifficile, ipso viam monstrante argumento carminis.

Σοὶ πλάκα τήνδ᾽ ἀνέθηκα, κόρη Διὸς ὑδατόεσσα,
πηγὴ νυμφάων ἄφθιτε νᾶμα φίλον,
ἔνθα πάλαι βασιλῆες ἀπὸ πτολέμοιο καμόντες
ἔγχεα καὶ κόρυθας κάτθεσαν ἱππολόφους.
οὗ δὴ Δορύκαμνα τέος λάχεν οὔνομα χῶρος,
χῶρος ὅδε λιαρῇ τερπόμενος λιβάδι.
πάντα δέ σοι νῦν ταῦτα διεργατίναις παλάμαισιν
τρισσὸν ὑπὸ λυκάβαντ᾽ ἀκάματος τελέω.

Vix credibile est v. 5. neminem in Δορύκαμνα incidisse, quum tamen apertissime hoc illi loco nomen fuisse ostendant ea quae praecedunt. Tabulam, qui posuit hoc epigramma, fonti consecravit tepido, quo olim fessos pugnando artus reges recreaverant. Nam ἐλαιηρῇ, quod pro ὅδε λιαρῇ in lapide esse fertur, profecto ineptissimum est fonti laudando praedicatum. Eum igitur locum ille assiduo per triennium labore coluerat et fecerat amoeniorem.

Non invenustum est epigramma, quod p. 248. inscr. 2321. ex Maffeii Museo Veronensi p. 61. editum est, qui tabula LIII. 10. ima-

ginem quoque, cui hi versus subscripti sunt, exhibuit. Sedens mulier valedicit adstanti viro prehensa manu: ut solitum in monumentis sepulcralibus sedentes fingi qui moriuntur, valedicentesque adstantibus propinquis. Epigramma quum miserari videatur matrem fratremque mortuae, pater existimandus est ante illam vita esse defunctus. Itaque virum, qui adstat, fratrem esse oportet. Desideramus imaginem matris. Verum ea in re non est quod valde haesitemus, quum non una cogitari caussa possit, quare omissa fuerit mater. Versus non sunt a perito poeta facti, sed tamen nec versum heptametrum, nec reliqua, quae vel insolenter, vel inconcinne, vel absurde dicta sunt, ipsi, quam lapidario, tribuere malim, praesertim quum facile corrigi posse videantur, partimque iam sint ab aliis emendata. In lapide scriptum esse traditur epigramma hoc modo:

ΣΗΜΑΜΕΝΕΝΣΤΗΛΗΓΛΥΠΤΗΘΕΣΑΝΗΝΙΚΕΠΩΜΕΝ
ΑΕΛΙΟΥΓΛΥΚΕΡΗΝΑΕΙΠΟΝΕΠΕΣΧΑΤΙΗΝ
ΡΗΝΕΙΗΣΔΕΜΕΔΕΚΤΟΜΥΧΟΣΚΑΙΑΛΑΜΠΕΤΟΝΟΥΔΑΣ
ΑΙΔΕΩΜΑΡ . . . . ΥΠΟΣΚΟΤΙΗΝ
ΠΑΤΡΟΣΜΕΝΔΗΜΟΣΘΕΝΕΟΣΕΤΕΩΝΔΥΟΚΕΙΚΟΣΙΜΟΥΣΑΝ
ΙΣΤΕΔΕΜΕΤΡΙΤΑΙΗΝΗΜΑΤΟΣΟΛΛΥΜΕΝΗΝ
ΩΜΗΤΡΟΣΤΥΤΕΡΗΣΚΑΙΑΔΕΛΦΕΟΥΕΙΝΕΚΕΜΕΙΟ
ΝΟΥΣΟΣΑΚΩΛΥΤΩΙΜΟΡΣΙΜΟΝΕΙΛΕΤΥΧΗ,

In secundo versu Iacobsius coniiciebat eleganter, ut solet, *γλυκερὴν λεῖπον ἐπισκοπίην*. Veri tamen similius est *ἐπιστατίην*, quod in versu dici recte potuit pro *ἐπιστατείαν*. Significat autem regnum solis. Quartum versum probabiliter explevit Corporis editor. Quintus coerceri potest omittendo *ἐτέων*, quod vidit etiam Iacobsius. Adhuc autem indiget correctione sextus. Ineptissimum est enim horam dici, qua mortua sit mulier ista, non autem ipsum diem memorari. Hunc enim, si tempus mortis indicandum erat, nominari oportebat, ut *Τυβὶ μηνὸς εἰκάδι* in Welckeri Sylloge epigr. 81. Sed longe alia de re cogitasse videtur is qui fecit hoc epigramma, potestque id unius litterae mutatione restitui. Sic enim, si recte iudico, hi versus sunt scribendi:

Σῆμα μὲν ἐν στήλῃ γλυπτῇ θέσαν, ἡνίκ' ἐγὼ μὲν
ἀελίου γλυκερὴν λεῖπον ἐπιστατίην.
Ῥηνείης δέ μ' ἔδεκτο μυχὸς καὶ ἀλάμπετον οὖδας
Ἀΐδεω, μάρψαν γαῖαν ὑπὸ σκοτίην,

πατρὸς μὲν Δημοσθένεος, δύο κ᾽ εἴκοσι δ᾽ οὖσαν.
ἴστε δ᾽, ἐμὲ τριτάτην ἥπατος ὀλλυμένην
(ὢ μητρὸς στυγερῆς καὶ ἀδελφεοῦ εἵνεκ᾽ ἐμεῖο)
νοῦσος ἀκωλύτῳ μόρσιμον εἷλε τύχῃ.

Impeditior paullo oratio est propter longius disiuncta ἥπατος νοῦσος, interposito etiam integro versu, qui non cohaeret cum reliquis, sed tamen cur sit isto loco positus res ipsa monstrat. Scitote, inqnit, me hepatis morbus, tertiam pereuntem, (o matrem afflictam et fratrem propter me) inevitabili rapuit sorti destinatam. Cognoscimus ex his versibus, tres liberos Demosthenis eodem mortuos esse hepatis morbo, qui quia hanc iam tertiam matri fratrique eripuit, ineluctabilis huic domui pernicies esse dicitur, materque et frater ipsi lugubri acclamatione appellantur, ut praeter duas alias suorum mortes nunc tertia morte afflicti.

Addam his epigramma, quod in libro Aristoteli tributo, qui est de mirabilibus auscultationibus, legitur §. 133. tractatum illud a multis parum felici successu, postremo a Welckero in Sylloge epigrammatum Graecorum: qui etsi rationem et sententiam versuum illorum recte perspexit, tamen in mendis tollendis non videtur verum esse assequutus. Exhibui narrationem Aristotelis ex editione Academiae Regiae Borussicae vol. II. p. 843. Τῆς καλουμένης Αἰνιακῆς χώρας περὶ τὴν ὀνομαζομένην Ὑπάτην λέγεται παλαιά τις στήλη εὑρεθῆναι, ἣν οἱ Αἰνιᾶνες τίνος ἦν εἰδέναι βουλόμενοι, ἔχουσαν ἐπιγραφὴν ἀρχαίοις γράμμασιν, ἀπέστειλαν εἰς Ἀθήνας τινὰς κομίζοντας αὐτήν. πορευομένων δὲ διὰ τῆς Βοιωτίας, καί τισι τῶν ξένων ὑπὲρ τῆς ἀποδημίας ἀνακοινουμένων, λέγεται αὐτοὺς εἰςαχθῆναι εἰς τὸ καλούμενον Ἰσμήνιον ἐν Θήβαις· ἐκεῖθεν γὰρ μάλιστα ἂν εὑρεθῆναι τὴν τῶν γραμμάτων ἐπιγραφήν, λέγοντες εἶναί τινα ἀναθήματα ὁμοίους ἔχοντα τοὺς ῥυθμοὺς τῶν γραμμάτων ἀρχαῖα. ὅθεν αὐτούς φασιν ἀπὸ τῶν γνωριζομένων τὴν εὕρεσιν ποιησαμένους τῶν ἐπιζητουμένων ἀναγράψαι τούςδε τοὺς στίχους.

Ἡρακλέης τεμένισσε Κυθήρᾳ Φερσεφαάσσῃ,
Γηρυονείας ἀγέλας ἐλάων ἠδ᾽ Ἐρύθειαν ἄγων.
τὰς δ᾽ ἐδάμασσε πόθῳ Πασιφάεσσα θεά.
τῆδε δέ μοι τέκνῳ τῷ δ᾽ Ἐρύθου τε δάμαρ
νυμφογενὴς Ἐρύθη· δὴ τόδ᾽ ἔδωκα πέδον
μναμόσυνον φιλίας, φηγῷ ὑπὸ σκιερᾷ.

τούτῳ τῷ ἐπίγραμματι ἐπεχώρησε καὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος Ἔρυθος καλούμενος, καὶ ὅτι ἐκεῖθεν τὰς βοῦς καὶ οὐκ ἐξ᾿ Ἐρυθείας ἤγαγεν· οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς κατὰ Λιβύην καὶ κατ᾿ Ἰβηρίαν τόποις οὐδαμοῦ τὸ ὄνομά φασι λέγεσθαι τῆς Ἐρυθείας. Haec qui consideret, facile intelligat, viditque id Welckerus, Herculem illo epigrammate dici lucum consecrasse Veneri, quo loco Erythia, nymphae cuiuspiam filia, quam simul cum Geryonae bubus secum ducebat, filium ei perpererit conceptum sub umbrosa fago, cui coniugi suae eum locum ab se dono esse datum. Sed versus ipsi, quos patet vehementer corruptos esse, quomodo restituendi sint dubitatur. Ac v. 1. libri etiam Ἡρακλέος, Ἡρακλέους, tum τεμένιστε, τεμένει τε, et cod. Vindob. cuius scripturas memoravit Welckerus, τεμένισσῳ praebent. Veneris quum nec Phersephaassae nec Pasiphaessae cognomen aliunde notum sit, illud quidem qui incorrupto iudicio utatur non adducetur ut credat, eamdem deam sine ulla caussa his tam similibus et tamen potestate tam diversis cognominibus tam brevi in epigrammate esse appellatam. Quare quum alii eam bis Phersephaessam, Buherius autem bis Pasiphaessam dictam censuissent, huic certe non debebat obloqui Welckerus. Nam Πασιφάεσσα cur dicta sit Venus, facile caussa inveniri potest; non item cur vocata sit Φερσεφάεσσα. Nam quae commentus est Welckerus, ut huius nominis rationem expediret, non opus est refutari. Immo non potest dubitari quin Φερσεφαέσσῃ natum sit ex errore antiqui alicuius librarii, cuius menti illud nomen obversabatur: in epigrammate scriptum fuerat Πασιφαέσσῃ. V. 2. praeter primi nominis aliquot mendosas formas e codicibus adnotatum est ἀγέλαι, ἀγέλων et ἐρυθὸν. Ineptum et ab ipso metro damnatum ἐλάων iure eiecit Welckerus. V. 3. legitur etiam τὰς δάμασσε. Bekkerus coniecit τᾶς ἓ δάμασσε, propemodo verum assequutus, nisi codicis Vindobonensis scriptura, τὰς μὲν ἐδάμασσε, certam emendandi viam monstraret. V. 4. aliquot libri ἐρύθοντι et δάμαρτι. Nihil caussae est cur hic filius Herculis non alia nominis forma quam Ἔρυθος appellatus fuerit: nam locus ille, qui Erythus dictus est, quidni a matre potius Erytha sive Erythia nomen acceperit? Εὔρυθον vero dictum esse, praeter Welckerum, qui Ἔρυθον et Εὔρυθον unius nominis diversas formas esse sibi persuasit, nemo credet, nisi qui ἐφήβους etiam εὐφήβους vocari non miratur. Sed τεκνοῖ recte Welckerus, itemque τῇ v. 5. pro δή. Iam vero ex his

quae diximus facile erit nitorem suum reddere epigrammati, quod vix dubitandum arbitror quia sic scriptum fuerit:

Ἡρακλέης τεμένισσα Κυθήρᾳ Πασιφαέσσῃ,
Γηρυονέως ἀγέλας ἠδ' Ἐρύθειαν ἄγων,
τᾶς μ' ἐδάμασσε πόθῳ Πασιφάεσσα θεά.
τῇδε δέ μοι τεκνοῖ παῖδ' Ἐρύθοντα δάμαρ,
νυμφογενὴς Ἐρύθη· τῇ τόδ' ἔδωκα πέδον
μναμόσυνον φιλίας φηγῷ ὑπὸ σκιερᾷ.

Dialectus hoc in epigrammate, ut in plurimis, sibi non constat.

CAROLVS HENRICVS BRENNER.

Natus a. MDCCC. d. X. Iun. Lipsiae, ubi pater ius civitatis adeptus vestibus conficiendis aegre vitam sustentabat. Nonum agens annum traditus est scholae civicae; anno post Thomanae, cuius disciplina novem annos usus, ad Academiam accessit, orbatus patre, lue tum grassante exstincto. Scholas adiit Beckii, Krugii, meas, Tzschirneri, Wineri, aliorumque. Emensus curriculum Academicum, superato examine Dresdensi, Cosvigii, pago prope Dresdam, per novem menses Coblenzii, ministri sacrorum, liberos instituit. Inde Ascham, oppidulum Bohemiae, petiit, incolae ibi cuiusdam pueros eruditurus: ubi duodeviginti menses commoratus, reversus in urbem patriam, theologia cum paedagogice commutata, pueris in schola pauperum docendis adhibitus est. Denique Senatus urbis nostrae Ampliss. ei adiuncti praeceptoris munus in schola Thomana concredidit.

AVGVSTVS HERMANNVS KREYSSIG.

Hic Annaemontii Ioanni Theophilo, tum ibi rectori scholae ex Amalia Knierimia natus a. h. s. XI. die III. Aug. Patre triennio post Misenam vocato, puer XII. annorum scholae Afranae adscriptus est, cuius valde laudat magistros. A. XXIX. Lipsiam venit, ubi Tittmannum, Winzerum, Illgenium, Krugium, Wachsmuthium, Theilium, Fleckium audivit.

IOANNES HENRICVS NEVKIRCH.

Hic lucem vidit Talseni, oppidulo Curoniae, a. III. d. VII. Febr. Annum agenti octavum obiit pater, Otto Iacobus, horologiarius. Biennio post mater, Elisabetha Roesneria, eum commisit scholae Mitaviensi. Ibi per tres fere an-

nos iis artibus institutus, quibus opus esset puero non litteris destinato, quum volens mercaturam discere coepisset, eo paullatim huius vitae generis taedio affectus est, ut fere anno aetatis XVIII. ad litterarum studia, quibus nihil ei beatius videbatur, transiret. Recentiorum quarumdam linguarum non ignarus, sed antiquarum plane rudis, quum per sex menses privatis magistris usus esset, illustre gymnasium Mitaviense frequentare coepit. Inde triennio post, maturus iudicatus, sed rei familiaris tenuitate non permittente accessum ad Academiam, XII. fere menses ruri in schola quadam privata litteras Graecas docuit. Tandem a. s. XXVI. Dorpatum profectus, adscriptus est theologiae studiosis. Sed vix anno vertente, quum huic doctrinae se non natum esse sentiret, Graecas Latinasque litteras amplexus est, ducibus potissimum C. Morgensternio et I. V. Franckio, quos maxima cum pietate laudat. Quadriennio Dorpati exacto, superatoque examine, quod munus publicum capessituris praescriptum est, singulari praeceptorum Rectorisque magnifici, G. Ewersii, benignitate impetravit, ut exteras sibi terras adire liceret. Ita a. XXX. Germaniae complures locos visitavit, eiusque anni a mense fere Octobri usque ad Ianuarium a. XXXII. Lipsiae non sine maxima voluptate nec sine fructu se commoratum dicit. Hinc se Berolinum contulit, scholis litterariis et bibliotheca regia usurus, post autem Italiam visurus, perque Helvetiam et Germaniam rediturus in patriam. Doctrinae suae egregium dedit specimen libro, quem scripsit de Romanorum fabula togata.

AEMILIVS BRAVN.

Natus sum d. XIX. m. Aprilis MDCCCIX. patre Friderico Augusto, praefecto rei saltuariae, matre Catharina e gente Hennebergia. Relicto gymnasio Gothano, Vniversitatem Gottingensem adii, in qua praeceptoribus Beneckio, Blumenbachio, Dissenio, Odofredo Müllero, Dahlmanno, Bohtzio usus sum. Vbi quum annum unum essem commoratus summamque in studiis philosophiae et litterarum bonarum operam posuissem, Monachium profectus sum. Ibi Schellingium, Schmellerum, Thierschium, Okenium, Massmannum, Doellingerum, Schornium audivi, quibus clarissimis praeceptoribus, non minus quam Gottingensibus summam me gratiam habere profiteor.

EPHRAIMVS MOSES PINNER.

Pinnae, vico prope Posnaniam, natus sum III. Non. Aug. a. MDCCC. patre Alexandro, Rabbini sacerdotio fungente, matre Adela, e gente Rabbinica. A patre litteris Hebraicis institutus ad V. T. et Thalmudi eam potissimum partem, quae Mischnah vocatur, adductus, Lissam in scholam Rabbinorum tum celeberrimam missus sum. Ibi ab Rabbino summo benignissime exceptus, quum per septem annos accuratius Thalmudum cognoscerem, magnoque in honore apud condiscipulos essem, dignus iudicatus sum, ut ad Sohar reliquosque Cabbalae libros admitterer. Sed cupiditate alias quoque litteras cognoscendi fla-

grans, quas attingere nefas habebatur, verensque ne ea re parentibus magistroque, religiosissime Mosaicae legi adhaerentibus, magnum dolorem crearem, lectis libris quibusdam e Germanica lingua in Hebraicam translatis, propinquos me visurum simulans, re vera autem doctrinis hic illic in Thalmudo memoratis operam daturus, relicta Lissa Vratislaviam, inde pedestri itinere Berolinum petii, studia mea per Iudaeos adiutum iri sperans. Frustra mater, quae ea caussa Francofurtum ad Viadrum venerat, et praeceptor Lissensis revocabant. Itaque linguae Germanicae (vernacula enim Polonica erat) notitiam mihi paravi eam, qua ad scholas adeundas opus esset, receptusque a Bellermanno in gymnasii Berolinensis classem sextam, tantum profeci, ut a. s. XXIII. cum maturitatis testimonio dimissus civibus Academicis adscriberer. Ibi medicinae operam dedi magistris Haynio, Mitscherlichio, Wagnero, Rudolphio, Knapio, Schlemmio, Osanno, Kornio, C. Hufelandio, Linkio, Hermbstaedtio, Caspero, Juengkenio. Clinicum medicum adii Hufelandio et Neumanno, chirurgicum Ill. de Graefe et Rustio, obstetricium Ill. de Siebold ducibus. Nec tamen alias artes negligens audivi etiam C. Ritterum, Schleiermacherum, Ermannum, Lichtensteinium, Boeckhium, mirificeque delectatus scholis Hegelii, cuius, quum me sibi a manu esse voluisset, scholas omnes bis audivi, quotidianaque consuetudine usus sum, ut philosophiam magis quam res medicas amare coeperim. A. XXVII. valetudine, quae labefacta erat, in Silesia aquis salubribus restaurata Pinnam reversus, praeter spem magno cum gaudio a parentibus exceptus, matris hortatu, quam nunc morte ereptam lugeo, ad Thalmudica studia redii, comparataque Arabicae et Syriacae linguae Boppio et Bleeckhio scientia, Thalmudum Germaniae vertere institui, cuius versionis nuper edidi specimen.

OTTO HENRICVS THEODORVS RECKE.

Pritzwalki a. V. prid. Non. Iul. natus patre Ernesto Martino, cantore ibi et organoedo et ludi magistro. Ab hoc et rectore scholae Pritzwalkensis Lietzmanno árte musica et litteris institutus Berolini regio gymnasio Ioachimico traditus est, ubi usque ad vicesimum aetatis annum victu gratuito et disciplina usus, valde laudat Snetlagium, tum rectorem gymnasii, et Zumptium magistros. Inde a. XXV. optantibus parentibus in Academia theologiae se dedit, praeter caeteros professores maxime Neandrum et Schleiermacherum sequens, assidens etiam lectionibus Boeckhii, Hegelii, H. et C. Ritterorum. Privatis studiis mythologiae multam navavit operam, quam tamen materiam postquam exhauriri posse desperavit, missam fecit. A. XXIX. munere praeceptoris domestici functurus, honores nostros impetravit.

FRIDERICVS IVLIVS FVESSELIVS.

Huius, Pegaviae nati, vita non inventa est ab iis, qui scripturas a Chr. D. Beckio relictas perquisiverunt.

FRANCISCVS OTTO IASPIS.

Huic pater Godofredus Sigismundus, Puechaviae pago inter Lipsiam et Ileburgum sito sacris praefectus, vir doctrina, ingenio, humanitate egregius, ante aliquot annos obiit; mater Friderica Guilielma Sidelia, mariti et aliquot liberorum deinceps mortibus afflicta Lipsiae vivit, aliquos tamen ex numerosa prole sibi relictos gaudens. Ipse natus Puechaviae a. XI. Ex patris optima institutione in scholam Dresdensem liberorum caementariorum missus Iphofium, Loebnertum, Holzmuellerum magistros habuit. Sed vix effluxerat biennium, quum eum pater ad se revocavit, qui quum a. XXIII. mortuus esset, C. Einerti, nunc Dresdae consiliarii aulici et iudiciarii, et b. Wenckii singulari cura effectum est ut scholae Thomanae alumnis adscriberetur, cuius magistros multa pietate colit. A. XXIX. civis Academiae factus, praeter theologos, audivit Krugium, Richterum, me, Beckium.

ALBERTVS SIGISMVNDVS IASPIS.

Natus est Nossenae d. XV. Febr. a. X. Gotthelf Sigismundo, Icto, ex Ioanna Augusta Guentheria. Puerum litterarum et musices amore imbuit Lippmannus, ludi illic magister. A. XXI. traditus est gymnasio Fribergensi: quod quum anno post patre mortuo propter angustam rem familiarem pene relinquere coactus esset, consolatus est eum Grossius, dioec. Nossenensis ephorus, effeceruntque liberalitate sua patroni Fribergenses, Seyffarthus ephorus, Stockmannus consul, Wiegandtius praefectus regius, ut studia sua Doeringio potissimum et Ruedigero ducibus persequi posset. Ita a. XXVII. civitatem Academicam adeptus theologos nostros omnes diligenter audivit, praetereaque Beckium, Krugium, Heinrothum, Poelitzium, Flathium, adscriptusque est societati exegeticae, quam Hoepfnerus et Kuechlerus moderabantur. A. XXX. Dresdae candidatis R. M. additus, dein Grossdeubenae privati praeceptoris munere per biennium functus, Grossmanni maxime commendatione concionator vespertinus ad aedem D. Petri est designatus.

CAROLVS MAVRITIVS GRVNERT.

Wildenhaynensis, theol. cand. et privati instituti apud Wettinenses magister, et

IOANNES PETRVS STERNHAGEN,

instituti paedagogici Ottensensis prope Altonaviam director, quid de vita sua perscripserint, non est in scripturis a Beckio relictis inventum.

IOANNES GODOFREDVS ADOLPHVS SEIFERT.

Ottowichi prope Dobelam natus a. VI. patris, cauponis, in domo mansit, usque dum quartodecimo aetatis anno Lenzium, sacrorum antistitem Heinitien-

sem nactus est, a quo per biennium praeparatus gymnasium Fribergense adiit. Quadriennio ibi acto a. XXVII. usque ad XXIX. Halis versatus, inde annum unum aegrotus in domo patria vixit: recuperataque vix valetudine ab a. XXX. theologiae studia apud nos tractare per biennium perrexit. Tum candidatis R. M. adscripto vir geneross. de Mangoldt, praefectus turmae equitum Sax. filium docendum commisit.

IOANNES LVDOVICVS HERTEL.

Natus Nemtae, pago prope Wurzenam, V. Cal. Ian. a. X. ex patris privatique magistri, Kohlii, disciplina venit in illustre gymnasium Grimense, cuius institutione per sex annos usus, ab a. XXX. nostra in Academia litteris operam dedit.

AVGVSTVS GVILIELMVS WINCKELMANN.

Natus sum Dresdae a. h. s. X. parentibus, quos adhuc superstites mihi gratulor, Carolo Gottlobo, rhedario, et Maria Rosina, e gente Schmidia, qui me admodum puerum scholae, quae Dresdae ad aedem S. Crucis floret, commiserunt, ubi per octo annos cum omnes praeceptores optime de me meruerunt, tum Groebelius, Baumgarten - Crusius et Silligius paene paterno amore me prosecuti sunt. A. h. s. XXVII. in album civium academicorum a b. Weissio relatus sum et nomen inter theologiae studiosos professus Hahnii exegeticas, Theilii dogmaticas, b. Tzschirneri et Niedneri historicas scholas frequentare coepi. Sed brevi V. S. Godofredi Hermanni fructuosa institutio effecit, ut missis theologiae studiis philologiae, quo inde a prima iuventute studio quodam et voluntate ferebar, vitam consecrare apud me constituerem. Quo consilio capto egregie me adiutum esse profiteor ab eodem viro, qui non solum a. h. s. XXIX. in Societatem Graecam me recepit, sed etiam tot aliis ac tantis beneficiis auxit, vix ut unquam ei debitas referre possim gratias, et a G. Dindorfio, qui quovis tempore insignia mihi benevolentiae suae et amoris documenta edidit. A. h. s. XXX. b. Beckius, ex cuius scholis dici vix potest quantum et utilitatis et voluptatis ceperim, me numero Sodalium Regii Seminarii Philologici adscripsit. Interfui etiam scholis philosophicis Krugii, Clodii, cuius saepenumero expertus sum eximiam benevolentiam, b. Richteri et Heinrothii, historicis Wachsmuthii, philologicis b. Beieri et Iahnii, cui hac oblata occasione gratissimum animum profiteor. Praecipue vero mihi praedicanda est munificentia Senatus Amplissimi civitatis Dresdensis, qui me in re admodum tenui constitutum stipendio collato liberalissime adiuvit et hoc anno ineunte ad munus praeceptoris inferiorum ordinum scholae Crucianae admovit. Sed vehementer illud doleo, fata me non sivisse diutius in hac schola, qua discentium et docentium amor mihi obtigit, commorari, cum nuper a collegio illo, quod rebus scholasticis civitatis Turicensis praeest, ad munus Professoris literarum Graecarum in gymnasio superiore Turici capessendum evocatus sim, simul venia

concessa in academia recens ibi condita scholas habendi. Nunc in eo sum, ut edam Platonis Dialogos selectos, quorum primum volumen, continens Euthydemum, intra paucos dies formis absolvetur.

EDVARDVS FRIDERICVS FERDINANDVS BEER.

Natus sum anno huius seculi quinto Budissae Lusatorum patre Leonardo, sartore, matre e gente Apeltia. Elementa litterarum didici in ludo civico, quem postquam reliqui, me parentes gymnasii quod in Budissinensi est oppido, tradiderunt disciplinae, qua continuos septem annos usus sum. Hic ubi nonnullam mihi literarum orientalium scientiam comparavi, earum tractatione ita delectatus sum, ut in iis meum fere omne tempus atque operam impenderem; simul autem, quum in iis populis, qui iuxta cum Germanis reliquam Europam eruditione praegressi sunt, editos esse viderem praestantissimos libros, quibus hae literae longe plurimum profecissent, etiam in cognoscendis Gallorum, Anglorum, Italorum linguis operam collocavi. Anno XXIV. h. s. Lipsiam veni; ut etiam in hac litterarum sede ad Asiae linguas et litteras incumberem, quibus in studiis Rosenmülleri et Seyffarthi doctrina atque humanitate mirifice me adiutum esse gratissimo animo profiteor; nec magis unquam obliviscar eorum virorum, qui beneficiis et Ordinis Philosophorum et maioris Collegii Principum in colligendis sumtibus tentaminis, quo summi in philosophia honores consequendi sunt, sublevatum voluerunt.

ROBERTVS OTTO GILBERT.

Limbaci prope Chemnitium natus XIV. Cal. Oct. a. VIII. parentibus Carolo Christiano Gottholdo, sacrorum ibi antistite, et Helena Christiana Küttneria, quam puero mors eripuit, a. XXII. lyceo Chemnitiensi, ubi tertiae classis magister Schmidtius paterno eum amore amplexus est, traditus, Clemmium quoque optime de se meritum profitetur. A. XXVIII. civis noster factus philosophicis doctrinis operam dedit Wendtio et Krugio, historicis Poelitio et Wachsmuthio doctoribus: deinde theologos audivit Tittmannum, Winzerum, Grossmannum, Rosenmüllerum, Theilium, Niednerum. Exercitationibus homileticis per anni spatium interfuit apud Goldhornium, cuius tantam expertus est benevolentiam, ut huius se viri sanctissimam semper memoriam conservaturum testetur. A Theilio, plurimum de se merito, in societatem exegeticam, ab Illgenio in historicotheologicam receptus est. A. XXXI. patris e gravi morbo vix recreati debilis valetudo eum ab urbe nostra avocavit. Hunc tristem ei discessum excepit tempus luctuosissimum, quo continuis mortibus exstinctos vidit patrem optimum, avunculum, tresque sororis filias, quumque funera et exsequias curasset, domum derelictam, ab aliis occupata paterna tecta, fratres so-

roresque dissipatos et quasi exsules conspexit. In tantis malis tandem ab litterarum studiis petens solatium, superato examine Dresdensi Lipsiam reversus, omnem operam ad philosophiam contulit.

HENRICVS EDVARDVS APEL.

Natus sum anno h. s. XI. Luccaviae Altenburgensium patre chirurgo, qui iam aliquot abhinc annis in beatorum sedes translatus, propter ea, quae patruus eius, Lipsiae quondam consul, in scholam Thomanam contulerat, beneficia impetravit, ut, antea a D. Boehmio, V. Cl., primario urbis patriae Pastore, linguae Graecae atque Latinae elementis institutus, scholae Lipsiensis Thomanae fierem alumnus. Eius scholae disciplina per septem integros annos usus, a XXIX. quum carmine latino publice valedixissem, ad theologiae studia colenda in Academiam discessi, rectore Beckio, viro optime de me promerito, cuius mortem ego, qui ei a manibus fui, aeque atque omnes huius Academiae cives deploro. Cursu academico finito superatoque solemni examine pro Candidatura, inprimis theologiae practicae operam dedi et etiamnunc do, homileticae dico et catecheticae, occasionem praebente societate catecheticopaedagogica, a Dolzio et Platone, VV. Cll., constituta, atque collegium concionatorum, qui die Mercurii in aede Nicolaitana e sacro suggestu verba faciunt.

FRIDERICVS BOTHE.

Radeburgi hic a. XI. ex Io. Iulia Eccia natus est Io. Friderico, e sodalitio pistorum, qui quum patri uxoris, Dresdensibus adscripto pistoribus, lue belli calamitatibus orta mortuo successisset, unicum fiiilum, alio filio filiaque mortuis, ab ludi cuiusdam magistro, probo viro, instituendum curavit. Senescente illo, commisit eum scholae civili altiori, quae Dresdae est. Eius scholae rectori Angero se gratissimum profitetur. Inde per tres et dimidiatum annum in schola ad aedem crucis excultus, a. XXIX. apud nos primo philosophiae, deinde theologiae studia, quibus iam in prima adolescentia vitam suam destinaverat, per quattuor fere annos tractavit. Nunc Dresdae degit, iam dudum admissionem ad examen theologicum exspectans.

HERMANNVS GVSTAVVS HOELEMANN.

Baudae, vico Sclavico prope Haynam natus d. VIII. Aug. a. IX. parentes habet Car. Christianum tum ibi, nunc Papapagi prope Regiam petram ludi moderatorem, et Iuliam Christianam Mietschkiam. Vndecimum agens annum ex patris religiosiore quam leniore disciplina Kühnium, rectorem scholae Haynensis sibi magistrum contigisse gratus praedicat. Ab a. XXIII. biennium Dresdensi schola ad aedem crucis usus, Afrano commissus est gymnasio, ubi praeter alios, Krehlium et Beckerum fautores habuit, qui eum sibi a manibus esse

voluerunt. Annis ibi quattuor actis, auctus stipendio Misnensi, a XXIX. nostra in Academia theologiae studia amplexus audivit me, Krugium, Heinrothum, Drobischium, Wachsmuthium, Niednerum, Hahnium, Theilium, Winzerum, Grossmannum, Rosenmüllerum, Tittmannum, Platonem, Winerum, maximopere celebrans Theilium, apud quem biennium amplius Societati exegeticae interfuit, et S. R. Ordinem theologorum, a quo stipendiis Silversteiniano et Trieriano est adiutus; item eximiam liberalitatem viri generos. L. B. ab Uckermann. Dresdae Candidatis R. M. adscriptus, rediit ad Lipsiensia studia theologiae. Libellos edidit hosce: *Die trostreiche Ueberzeugung, dass Gott über die Schicksale gebietet, bei trüben Aussichten in eine kriegerische Zukunft. Eine gekrönte Preispredigt über Ps.* 46, 9. 10. 11. Lips. 1831. *De interpretatione sacra cum profana feliciter coniungenda. Commentatio exegetica.* Lips. 1832. *Ueber* נֵכֶּה־בּוֹ Num. 22, 6. quae epistola ad Gesenium data edita est in *Annalen der gesammten Theologie u. Christl. Kirche* (Coburgi et Lips.) tom. IV. fasc. I. mens. Nov. 1832. p. 169 seqq.

CHRISTIANVS FRIDERICVS SCHOENRICH.

Hunc Zaulsdorfii in Variscis a. III. d. X. Dec. sibi natum parentes Christianus Theophilus, scholae rusticae magister, et Sophia Sachsenwegeria sedulo educarunt. Adolescentem, ut de vitae genere eligendo cogitaret, saepe monuit pater, optans ille quidem ut theologiae se dederet, sed non habens unde suppeditaret necessaria, cui septem alii impuberes liberi esset alendi. Tandem contigit iuveni, ut in vicinia mortuo cuidam puerorum praeceptori sufficeretur Tischeri, dioeceseos tum ephori, insigni benevolentia. Eo officio functus est triennium, valde probatus pagi istius incolis: quos non reliquisset, nisi scholae illius ambulatoriae XXII. habentis discipulos tam exigui fuissent reditus, ut vitae tolerandae non suppeterent. Flagrans cupiditate litteras humaniores cognoscendi gymnasii alicuius appetebat institutionem. Tischerus, quum explorata patris angusta re familiari dehortatus eum frustra esset, ausus est insciis parentibus Dresdam regis Friderici Augusti conveniendi caussa petere. Successit conatus, acceptoque clementissimo regis mandato Tischerus eum non solum lycei Plaviensis discipulis inseruit, sed adiuvit etiam liberalissime; quin ipse rex optimus subinde misso satis largo dono et ipsi et patri consuluit; simulque multorum beneficiis civium Plaviensium est affectus. Emensus cursum scholasticum, litteris commendatoriis Engelii, viri celeberrimi optimeque de se meriti instructus, adiit Academiam nostram. Ibi patronos habuit Grossmannum, Beckium, Theilium, Deutrichium, b. Müllerum, qui eum tot tantisque adiuverunt beneficiis, ea ut se enumerare digneque praedicare non posse fateatur. Accessit ad haec stipendium regium et admissio ad convictorium. Sic scholas frequentavit theologicas, philosophicas, paedagogicas, in iisque Theilii examinatorias, quibus se plurimum debere ait, insertusque est candidatis R. M. Ad consequendos honores nostros a me accepit stipendium Misnicum.

FRANCISCVS FERDINANDVS NICOL. CONRADINVS LVDOVICVS GVIL. BERGSTRAESSER.

Lucem vidit Fridewaldae, vico olim Nassoviensi, nunc Borussico, d. XXIX. Ian. a. X. Pater Fridericus, praefectus ibi publicus, infanti morte ereptus. Mater, e gente Sterzingia, Hachenburgum concessit, ubi sexennis in scholam Francogallicam quae dicitur receptus. Post mater liberorum institutioni prospiciens Weilburgum ad Lahnam commigravit, ubi frater natu maior in gymnasium illustre, ipse in paedagogium admissus. Ibi doctoribus Kretzero, Mollhuisenio, praecipueque Schmitthennero ita profecit, ut de consensu magistrorum praeter morem post biennium in gymnasium reciperetur, quod Snellio directore florebat. Paullo ante mortua matre, avus Sterzingius, director collegii cancellarii, orbis fratribus paterno amore vitam suam dicavit. Pietatis Christianae sensibus imbutus a Schroedero, consiliario ecclesiastico Hachenburgensi, et Gisio, D. theol. ephoro generali Weilburgico, quibus gratissimo animo deditus est, quum triennium in gymnasio usus esset magistris Snellio, Eichhoffio, Krebsio, Dreslero, Pistorio, orbatus avo, ut pergere in studiis litterarum posset, liberos tutoris sui instituit. Initio anni XXVIII. contigit ei, ut ab geneross. de Leipziger Wermsdorfium vocaretur, quo et filium eius erudiret, et ipsi a secretis esset. Amorem theologiae ibi alebat et librorum lectio theologicorum et Gelpkii, philos. D. sacrorum antistitis, eiusque filii, nunc doctoris privati in Academia Bonnensi, consuetudo. Biennio Wermsdorfii acto frater, qui mortuo avo Russiam petierat, ibique ab affini magnae auctoritatis, comite de Cancrin, ministro redituum publicorum, munus professoris publici nactus erat, fraterno amore ei praesidia obtulit, quibus studia sua persequeretur. Ita exploratus publico examine in schola Thomana a. XXX, civisque Academiae factus, Krugium, Wachsmuthium, tum theologos nostros fere omnes audivit, quorum inprimis Theilio et Niednero debet plurimum.

GEORGIVS MAVRITIVS HEYDE.

Natus Dresdae a. X. d. XI. Cal. Febr. Parentes Io. Georgius, custos palatii Marcolinii comitis, Dorothea Iuliana, e gente Poschatzky, in seminario quod Ottone directore floret prima eruditione imbutum tradiderunt scholae ad aedem crucis, in qua septem per annos multam praeceptorum expertus est benevolentiam. A. XXX. contulit se in Academiam nostram, ubi theologiae studia amplexus est, non neglectis aliis doctrinis.

HENRICVS GVILIELMVS MVELLER.

Mugelnae oppidulo prope Ossitium natus d. III. Nov. a. IX. parentes colit Carolum Fridericum, pistorem, Io. Sophiam Bohemam. Primis elementis eruditus a Bremero, avunculo, et Hausdingio, vici cantore, flagitans a patre ut

sibi litterarum studia sectari liceret, commissus est a. XXIII. Dresdensi scholae ad aedem crucis, cuius valde laudat magistros. Angustae rei familiaris curas levavit Seltenreichius, supremus rerum sacrarum antistes, cuius paternam erga se celebrat benevolentiam. Septem ibi annos formatus ad nos accessit, theologiaeque dedit operam, non alienus ab aliis doctrinis. In consequendis honoribus nostris a me auctus est stipendio Misnico.

IOANNES THEOPHILVS MINCKWITZ.

Natus a. XII. d. XXI. Ian. Pater, agri ad Camentiam possessor, paupertatem bello aliisque calamitatibus ortam ferens, hunc de numerosa prole tradidit Natuschio, scholae Camentiensis rectori, scholarchaeque Indingero, quorum disciplinam per triennium sibi contigisse gaudet. Tum consilio Natuschii, auxilio et commendatione equitis Schoembergii Dresdae adiit scholam ad aedem crucis. A. XXX. ad nos venit, antiquis litteris operam daturus. Scholas visitavit meas, Krugii, Richteri, Tittmanni, Beckii. Patronum praeter alios eximie veneratur virum perillustrem de Minckwitz, qui regi ab intimis consiliis est, locupletissimis acceptis propensae voluntatis documentis, memorans etiam intimam amicitiam, quae sibi cum Bernhardo, viri illius filio, intercedat. Nuper a me receptus est in Societatem Graecam.

CAROLVS CHRISTIANVS SCHILLER.

Hic alter de gemina prole, quam Catharina Rütingia a. XI. Christiano Christophoro, pistori, Rostochii peperit, nuper ereptos sibi cholerae morbo parentes luget. Ab iis traditus erat gymnasio Rostochiensi, in quo summa cum benevolentia sibi devinxit Buschius. A. XXX. in Academiam Rostochiensem transiit, philologiae studium amplexus, magistris Buschio et I. V. Fritzschio, quorum alter eum societati philologicae ab se institutae, alter seminario philologico adscripsit. Biennio post ad nos venit, Beckiumque audivit et me, qui eum societati Graecae inserui.